

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zeszyt Rolny Nr 3

Wzmacniamy polskie rolnictwo 2015-2017

Krzysztof Jurgiel

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, czerwiec 2017 r.

Spis treści

<i>WSTĘP</i>	3
I. Syntetyczny opis poziomu rozwoju i zmian zachodzących na obszarach wiejskich	3
II Nowoczesna Wieś Polska – Program Rolny Prawa i Sprawiedliwości – cele	3
III Realizacja programu – podejmowane działania	4
III.1. Zapewnienie opłacalności produkcji rolnej	4
III.2. Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich	6
III.3. Wiedza, nauka i Oświata rolnicza	7
III.4. Efektywne gospodarowanie majątkiem Skarbu Państwa	7
III.5. Sprawna administracja na rzecz rolnictwa –Konsolidacja Administracji Rolnej	8
III.6. Program Rozwoju Głównych Rynków Rolnych w Polsce na lata 2016–2020	9
III.7. Wzmocnienie pozycji rolnika – producenta w łańcuchu żywnościowym	9
III.8. Ubezpieczenia w Rolnictwie – zarządzanie ryzykiem strat w rolnictwie	10
III.9. Intensyfikacja działań wspierających promocję polskich produktów rolno–spożywczych	10
IV Priorytety 2017-2018	11
IV.1. Działania MRiRW oraz podległych służb bezpieczeństwa żywności na rzecz rozwoju wymiany handlowej polskiego sektora rolno–spożywczego na rok 2017 i lata kolejne	11
IV.2. Rozwój rolnictwa ekologicznego	12
IV.3. Realizacja PROW 2014-2020	12
IV.4. Ograniczenie deficytu białka paszowego poprzez rozwój sektora roślin wysokobiałkowych	13
IV.5. Poprawa stanu gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – melioracje wodne	13
IV.6. Program wsparcia dla obszarów po byłych PGR	13
IV.7. Kształtowanie ustroju rolnego w Polsce	14
IV.8. Realizacja Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w zakresie rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i przetwórstwa rolno–spożywczego	15
IV.9. Pakt dla obszarów wiejskich	15
IV.10. Negocjacje Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku	15

WSTĘP

Przez osiem lat rządów PO-PSL była realizowana polityka wobec rolnictwa i obszarów wiejskich, wynikająca z zasad i uregulowań Unii Europejskiej. Brakowało własnej polityki rolnej, nie troszczono się o suwerenność żywnościową Polski oraz bezpieczeństwo żywnościowe Polaków. W bieżącej działalności rządu PO-PSL polegano głównie na decyzjach unijnych gremiów i dominujących państw. Wystarczało „Tu i teraz”. W efekcie mieliśmy sytuację kryzysową na prawie wszystkich rynkach rolnych. Niskie ceny mleka i wieprzowiny spowodowały spadek opłacalności produkcji, co zagrażało perspektywom hodowli w Polsce. Pogłębiły się obszary biedy i wykluczenia społecznego na wsi; na domiar złego wzrastało cywilizacyjne zacofanie na obszarach wiejskich wskutek likwidacji połączeń komunikacyjnych, urzędów pocztowych, szkół, komisariatów policji i ośrodków kultury.

Po objęciu rządów przez Prawo i Sprawiedliwość państwo zabrało się za rozwiązywanie tych problemów, starając się nadrobić wieloletnie zaniedbania. W odróżnieniu od PO-PSL posiadamy dokładnie opisaną i sprecyzowaną politykę rolną, w ścisłym powiązaniu z polityką wobec obszarów wiejskich, ponieważ chcemy wprowadzić istotne zmiany o charakterze cywilizacyjnym, aby rodziny rolnicze osiągnęły wyższy poziom życia, bliski temu, jaki jest w miastach.

Przyjmujemy, że celem strategicznym polityki rolnej jest ochrona i rozwój rodzinnych gospodarstw rolnych. W strukturze agrarnej Polski dominującą rolę będą pełniły gospodarstwa rodzinne, zgodnie z Konstytucją RP.

I. Syntetyczny opis poziomu rozwoju i zmian zachodzących na obszarach wiejskich

Według stanu w dniu 1 stycznia 2016 r. spośród 2 478 gmin w Polsce 87,8% (2175) to gminy wiejskie (1559) lub miejsko-wiejskie (616). Powierzchnia terenów wiejskich na koniec 2016 r. zajmowała 29,1 mln ha, co stanowi 93,0% obszaru Polski.

Według danych GUS na dzień 31.12.2016 r. liczba mieszkańców wsi wynosiła 15 mln 304 tys. - 39,82 % wszystkich mieszkańców Polski i była większa o 21,3 tys. osób w porównaniu z rokiem poprzednim. Od 2000 r. wzrasta liczba ludności wiejskiej, również dzięki migracji z miasta na wieś.

W ostatnich latach postępowała poprawa wyposażenia gospodarstw domowych na wsi w dobra trwałego użytkowania. Jednak nadal **gospodarstwa domowe w mieście wciąż są lepiej wyposażone w sprzęt nowej generacji niż wiejskie.**

II Nowoczesna Wieś Polska – Program Rolny Prawa i Sprawiedliwości – cele

Prawo i Sprawiedliwość miało i ma swój program naprawy sytuacji w rolnictwie, gospodarce żywnościowej i na obszarach wiejskich. Jest to dobry program, bo sprawdzony już w praktyce. **Głównym celem naszego programu jest ekonomicznie, społecznie i ekologicznie stabilne rolnictwo oraz zagospodarowane obszary wiejskie jako atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i rekreacji.** Troską naszą jest stabilność i dobra przyszłość naszej wsi. Polska chce

i powinna stać się ważnym państwem europejskim kreującym model efektywnego rolnictwa zrównoważonego. **Zdecydowanie i skutecznie będziemy wpływać na nowy kształt wspólnej polityki rolnej, aby jak najlepiej wykorzystać atuty polskiego rolnictwa w Europie.**

III Realizacja programu – podejmowane działania

III.1. ZAPEWNIENIE OPLACALNOŚCI PRODUKCJI ROLNEJ

III.1.1. ZAPEWNIENIE FINANSOWANIA ROLNICTWA

Budżet środków europejskich na rolnictwo, rynki rolne, rozwój wsi i rybołówstwo zaplanowano w 2017 roku w kwocie **20.212.789 tys. zł**, w tym w rezerwie celowej środków europejskich **10.094.222 tys. zł**. W budżecie na rok 2017 na rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne przewiduje się uzyskanie kwoty **48.414.867 tys. zł**.

Dzięki staraniom Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi uzyskano zwiększenie finansowania wsparcia rolnictwa poprzez:

- **zwiększenie o 60 mln zł** kwoty wsparcia celem zwrotu części podatku akcyzowego zawartego w cenie paliwa;
- **zwiększenie o 30 mln zł** rezerwy celowej w ramach budżetu na 2016 r. celem przeznaczenia na melioracje w rolnictwie;
- zapewnienie finansowania dopłat do ubezpieczeń obowiązkowych w rolnictwie **z 200 mln zł (2015 r.) do 1 600 mln zł (docelowo w 2020 r.)**;
- przeznaczenie **120 mln zł** na zabezpieczenie wkładu własnego do programów związanych z kryzysem na rynkach rolnych (mleko i trzoda chlewna);
- **zapewniono 80 mln zł** na realizację ogółem 8 programów wieloletnich realizujących zadania Ministra Rolnictwa i RW, **w tym 28 mln zł** na 4 nowe programy wieloletnie (od stycznia 2016 roku).

III.1.2. WSPÓLNA POLITYKA ROLNA – PŁATNOŚCI OBSZAROWE

Środki na wypłatę zaliczek na poczet płatności bezpośrednich za 2015 r. zostały zwiększone o 1,386 mld zł, dzięki czemu zaliczki otrzymali wszyscy uprawnieni rolnicy, tj. ok. 1,07 mln beneficjentów płatności bezpośrednich (ok. 80%).

Wypłata zaliczek na poczet płatności bezpośrednich za 2016 r. Ogółem w ramach zaliczek wypłacono ok. **9,67 mld zł**. Otrzymało je ponad 1,33 mln rolników, co stanowiło ok. 98,5% wszystkich rolników ubiegających się o płatności bezpośrednie za 2016 r.

Do 23 czerwca 2017 roku w ramach płatności bezpośrednich Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wypłaciła rolnikom **14,303 mld zł**, czyli 97,91 proc. szacowanej do wypłaty puli środków na płatności bezpośrednie za rok 2016. To oznacza, że ARiMR wywiązała się z realizacji tego zadania przed wyznaczonym przez UE terminem. Wypłacona do 23 czerwca kwota jest wyższa o 93 mln zł od kwoty wypłaconej w tym samym okresie za rok 2015.

III.1.3. WSPÓLNA POLITYKA ROLNA – PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W Polsce od 2015 roku realizowany jest **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020** (PROW 2014-2020). Celem głównym PROW 2014–2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 to **ponad 13,6 mld euro, w tym: prawie 8,7 mld euro z budżetu UE i ponad 4,9 mld euro wkładu krajowego. Budżet PROW 2014-2020 w złotych to ponad 57 mld. złotych, w tym środki UE to prawie 36, 5 mld. złotych.**

Do chwili obecnej uruchomiono większość instrumentów wsparcia PROW 2014-2020. **Dotychczas rolnicy i inni wnioskodawcy złożyli ponad 2,6 mln. wniosków o przyznanie pomocy. Środki które trafiły na konta bankowe beneficjentów to blisko 7 mld. złotych.**

III.1.4. STABILIZACJA RYNKÓW ROLNYCH

Działania i wnioski składane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na posiedzeniach Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa wraz ze zdecydowaną, popierającą postawą części państw członkowskich, doprowadziły do uruchomienia przez Komisję Europejską tzw. lipcowego pakietu pomocowego, zawierającego siedem mechanizmów mających za zadanie ułatwić doprowadzenie do ustabilizowania sytuacji na unijnych rynkach produktów zwierzęcych, przede wszystkim na rynku mleka.

Oprócz przedłużenia możliwości prowadzenia interwencyjnego skupu oraz dopłat do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku do 2017 r., przewidziano podwyższenie poziomu zaliczek do 70% w przypadku płatności bezpośrednich i do 85% w przypadku płatności obszarowych, a także wprowadzono pomoc dla producentów w łącznej wysokości 150 mln euro za czasowe ograniczenie podaży mleka oraz nadzwyczajną pomoc dostosowawczą w łącznej wysokości 350 mln euro.

Wdrożono rozporządzenie Komisji UE z dnia 8 września 2016 r. przewidujące nadzwyczajną pomoc dostosowawczą dla producentów mleka i rolników w innych sektorach hodowlanych, stanowiącego element tzw. pakietu Hogana.

Na mocy ww. rozporządzenia delegowanego państwom członkowskim udostępniona została pomoc finansowa w łącznej kwocie 350 mln EUR, z których 22 670 129 EUR (98 689 872,6 PLN) przeznaczono dla Polski.

a) Rynek mleka

Ceny skupu mleka rosły od lipca 2016 r. W listopadzie 2016 r. wg danych podmioty skupujące za surowiec płaciły przeciętnie 1,30 zł/kg. Był to poziom o 11,6% wyższy niż w listopadzie 2015 r.

b) Rynek wieprzowiny

Średnia cena zakupu żywca wieprzowego w 2016 r. wyniosła 4,76 zł/kg i była o 11,2% wyższa w stosunku do 2015 r.

W trzecim tygodniu maja 2017 r. średnia cena żywca wieprzowego w Polsce wynosiła 5,59 zł/kg i była o 21% wyższa w porównaniu z ceną notowaną w maju 2016 r.

c) Rynek cukru

W wyniku działań ministra 27 kwietnia br. Komisja Europejska wycofała się z planowanego zwiększenia podaży cukru poprzez dodatkowy, preferencyjny import w roku gospodarczym 2016/2017. Zablokowanie dodatkowego importu cukru ma szczególne znaczenie w obliczu zniesienia kwot produkcyjnych i zwiększenia kontraktacji buraków pod produkcję w kolejnej kampanii cukrowniczej.

Zostało podpisane Ogólnopolskie Porozumienie Branżowe w sektorze cukru, określające zasady współpracy producentów cukru z plantatorami buraków cukrowych.

d) Dodatnie saldo w handlu zagranicznym artykułami rolno-spożywczymi

W 2016 roku wartość eksportu wyniosła 24 182 mln EUR.

Saldo było dodatnie i w 2016 roku osiągnęło poziom 7 122 mln EUR.

Od listopada 2015 uzyskaliśmy dostęp do 27 rynków zbytu.

III.2. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA NA OBSZARACH WIEJSKICH

III.2.1. PROGRAM 500+

Od 1 kwietnia 2016 r. realizowany jest w całej Polsce - Program „Rodzina 500 plus”, będący systemowym wsparciem wszystkich polskich rodzin, w ramach którego każda rodzina z minimum dwojgiem niepełnoletnich dzieci otrzymuje 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko. **Na wsi objętych zostało tą pomocą 63% wszystkich dzieci do 18 roku życia. Jest to odsetek wyższy niż w gminach miejskich i miejsko-wiejskich.**

III.2.2. POPRAWA SYTUACJI EMERYTÓW I RENCISTÓW

- **Podwyższenie najniższych świadczeń emerytalno-rentowych do wysokości 1000 zł.** W ramach tej zmiany **340 tys.** osobom uprawnionym do najniższych świadczeń emerytalno-rentowych rolniczych, podwyższono w marcu br. świadczenia do kwoty 1000 zł.
- Przywrócenie, w tym dla rolników, powszechnego wieku emerytalnego, tj. **60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.**
- Objęcie grupowym ubezpieczeniem od następstw **nieszczęśliwych wypadków dzieci rolników** (do ukończenia 16 roku życia) **pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.** Dzięki temu zapewniona została ochrona ubezpieczeniowa dla dzieci przebywających na terenie gospodarstw rolnych, której dotychczas brakowało.
- Utrzymanie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

III.2.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I TECHNICZNA

- **Porządkujemy sprawę zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich.** Chcemy, by nowe regulacje ułatwiały rozwój małych miejscowości i jednocześnie, by jak najmniej kłopotów mieli rolnicy oraz inwestorzy.

- **Po kilku latach przerwy Poczta Polska wraca na wieś.** W roku 2016 Poczta Polska S.A. na terenach wiejskich uruchomiła 60 nowych placówek pocztowych.
- **Przywracane są też posterunki Policji tam, gdzie potrzebują ich mieszkańcy.**

III.3. WIEDZA, NAUKA I OŚWIATA ROLNICZA

III.3.1. INSTYTUTY BADAWCZE

W nadzorze Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi znajduje się **10** instytutów badawczych, które zatrudniają ogółem około **3600** pracowników, w tym około **950** pracowników naukowych, wśród nich 294 samodzielnych pracowników nauki. **Obecnie trwają w resorcie prace mające na celu integrację i konsolidację instytutów badawczych oraz wdrożenie rozwiązań organizacyjnych zmniejszających koszty ich funkcjonowania.**

III.3.2. SZKOŁY KSZTAŁCĄCE W ZAWODACH ROLNICZYCH

Od 2016 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zintensyfikował działania na rzecz rozwoju kształcenia rolniczego poprzez rozszerzenie sieci szkół rolniczych i dalsze unowocześnianie ich bazy dydaktycznej

W celu wyrównywania szans edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich, podnoszenia poziomu i jakości kształcenia młodzieży i dorosłych uczących się w szkołach rolniczych, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaplanował w budżecie na 2017 r. **dla 47 resortowych szkół rolniczych, kwotę 216 mln 626 tys. zł** z przeznaczeniem na działalność edukacyjną, w tym na **rozwój bazy dydaktycznej szkół kwotę 29 mln 485 tys. zł.**

III.3.3. DORADZTWO ROLNICZE DLA ROLNIKÓW

System doradztwa rolniczego w Polsce tworzą: **Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR)** oraz **16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (ODR).** **Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przejął nadzór nad tymi jednostkami w sytuacji znacznego ich niedofinansowania.** W celu przeciwdziałania dalszej degradacji tych jednostek zostały przekazane środki finansowe na inwestycje. Obecnie sprawą bardzo ważną jest zapewnienie środków finansowych na wzrost wynagrodzeń, które kształtują się na bardzo niskim poziomie, przy równoczesnych wysokich wymaganiach odnośnie do wykształcenia, kwalifikacji i umiejętności doradców rolniczych.

III.4. EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE MAJĄTKIEM SKARBU PAŃSTWA

III.4.1. USTAWA O WSTRZYMANIU SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA

Głównym celem ustawy jest realna ochrona polskiej ziemi przed niekontrolowanym wykupem oraz zagwarantowanie dochodów polskiemu rolnikowi, dla którego grunty rolne stanowią warsztat pracy. Skończyła się spekulacja ziemią rolną, a jej ceny zostały ustabilizowane.

Zmiany przepisów wprowadzone ustawą z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 585) **spowodowały zmianę priorytetów polityki państwa w zakresie**

gospodarowania Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa poprzez przesunięcie punktu ciężkości ze sprzedaży gruntów na ich wydierżawienie służące powiększeniu lub tworzeniu gospodarstw rolnych przez rolników indywidualnych. W tym też celu na 5 lat ograniczona została możliwość sprzedaży nieruchomości rolnych ZWRSP o pow. 2 ha i większej, a w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa wprowadzona została zasada, że Agencja gospodaruje nieruchomościami rolnymi Zasobu w pierwszej kolejności poprzez ich wydierżawianie na powiększenie lub utworzenie gospodarstw rodzinnych.

III.4.2. SPÓŁKI SKARBU PAŃSTWA

W dniu 3 stycznia 2017 r. Rada Ministrów na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. *o zasadach zarządzania mieniem państwowym* wydała Rozporządzenie w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, na podstawie którego **Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przekazane zostało uprawnienie do wykonywania praw z akcji i z udziałów należących do Skarbu Państwa, w dwudziestu jeden spółkach z sektora rolno-spożywczego (aktualnie w związku ze zmianą ww. rozporządzenia – Minister wykonuje prawa z akcji i z udziałów w dwudziestu spółkach).**

III.4.3. ELEWARR

ELEWARR Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego i działa na rynku na podstawie aktu założycielskiego z 15 maja 1992 r. **Agencja Rynku Rolnego posiada w tej spółce 100% udziałów.**

Podstawowym przedmiotem działalności spółki ELEWARR jest skup i sprzedaż zbóż, nasion i pasz dla zwierząt, a także ich magazynowanie. Pojemność magazynowa Spółki wynosi aktualnie ok. 632 tys. ton. Spółka planuje skupić ze zbiorów w 2017 roku około 280 tysięcy zbóż i rzepaku. W poprzednich latach spółka przynosiła straty powstałe w wyniku niegospodarności i korupcji. Obecnie przynosi zyski. Przewidywany zysk na rok 2017: 12 mln złotych.

III.5. SPRAWNA ADMINISTRACJA NA RZECZ ROLNICTWA –KONSOLIDACJA ADMINISTRACJI ROLNEJ

Konsolidacja Administracji Rolnej poprzez utworzenie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w miejsce likwidowanych ARR i ANR oraz przejęcie przez ARiMR zadań agencji płatniczej dotychczas wykonywanych przez ARR, co doprowadzi do połączenia wszystkich zadań agencji płatniczej w ARiMR. Zmiany organizacyjne mają na celu optymalizację funkcjonowania administracji rolnej, lepsze wykorzystanie zasobów oraz poprawę współpracy i przepływu informacji. Zmniejszone zostaną w ten sposób koszty jej funkcjonowania, nastąpi poprawa efektywności i jakości obsługi podmiotów będących beneficjentami zadań prowadzonych przez agencje rolne, zwłaszcza rolników.

W Polsce nadzór nad żywnością podzielony jest pomiędzy 5 instytucji kontrolnych podległych 3 organom naczelnym. Jak pokazuje praktyka, powoduje to np. trudności z ustaleniem organu odpowiedzialnego za urzędowe kontrole.

Powołanie jednej jednostki organizacyjnej obejmującej całokształt zagadnień związanych z szeroko rozumianym bezpieczeństwem żywności jest jedynym rozwiązaniem pozwalającym na poprawę przyjętego w Polsce modelu nadzoru nad uczestnikami łańcucha żywnościowego, przy jednoczesnym zmniejszeniu obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorców i wydajniejszym wykorzystaniu środków finansowych przeznaczonych na pracę inspekcji.

III.5.1. KRAJOWY OŚRODEK WSPARCIA ROLNICTWA – KOWR

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa z siedzibą w Warszawie będzie państwową osobą prawną będącą agencją wykonawczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. KOWR wyposażony zostanie także w struktury terenowe, odpowiadające administracyjnemu podziałowi kraju i działające na szczeblu województw. Bazą do utworzenia struktur terenowych będą ich działające aktualnie odpowiedniki jednostek organizacyjnych ARR i ANR, które powielają się. W efekcie zatem oczekiwać należy pozytywnych aspektów ekonomicznych, wynikających ze scalenia tych struktur. Rozpoczęcie działalności – 1 września 2017

III.5.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I WETERYNARII

Najważniejszym celem zakładanej przebudowy systemu bezpieczeństwa żywności w naszym kraju jest stworzenie zintegrowanego nadzoru i efektywnej kontroli w całym łańcuchu produkcyjnym i żywnościowym, „od pola do stołu. Dlatego działające obecnie inspekcje zostaną zintegrowane i połączone w jedną Państwową Inspekcję Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii. Nadzór nad inspekcją będzie sprawował minister właściwy do spraw rolnictwa.

Nowa inspekcja będzie posiadała spionizowaną strukturę. Jednostki terenowe nie będą, jak dotychczas, podporządkowane wojewodom lub władzom samorządowym. Państwowa Inspekcja Bezpieczeństwa Żywności rozpocznie działalność z dniem 1 stycznia 2018 r.

III.6. PROGRAM ROZWOJU GŁÓWNYCH RYNKÓW ROLNYCH W POLSCE NA LATA 2016–2020

Jego celem jest wypracowanie, klarownej dla uczestników rynku, koncepcji długofalowego działania mającej zapewnić realizację zidentyfikowanych celów umożliwiających rozwój krajowego sektora rolno-żywnościowego. Program koncentruje się na 9 rynkach rolnych, tj. rynkach: zbóż, rzepaku, wieprzowiny, wołowiny, drobiu, mleka i przetworów mlecznych, cukru, owoców i warzyw oraz tytoniu.

III.7. WZMOCNIENIE POZYCJI ROLNIKA – PRODUCENTA W ŁAŃCUCHU ŻYWNOŚCIOWYM

Od 2017 roku obowiązują ustawy:

- **Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników**

Polskim rolnikom stworzono lepsze możliwości rozwoju produkcji i sprzedaży konsumentom końcowym żywności. Ustawa wychodzi naprzeciw postulatom rolników poprzez zapewnienie im równych szans i możliwości w zakresie sprzedaży żywności konsumentom końcowym

z rolnikami z innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Wprowadza zwolnienie z opodatkowania przychodów ze sprzedaży do kwoty 20 000 zł.

– **Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi**

Ma ona na celu wyeliminowanie z łańcucha dostaw surowców rolnych i żywności stosowania nieuczciwych praktyk handlowych. Ważne jest, aby w łańcuchu dostaw towarów rolno-spożywczych wszyscy jego uczestnicy mieli poczucie funkcjonowania na tych samych zasadach, bez względu na ich potencjał ekonomiczny.

– **Ustawa o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych „Produkt polski”**

Określa przy spełnieniu jakich warunków takie oznakowanie może być użyte przez producenta. Jest to oznakowanie dobrowolne. Konsumentom daje gwarancje pochodzenia wyrobu.

– **Ustawa o zmianie ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych**

Wprowadzono zmiany sposobu wykorzystania środków funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, tak aby środki te w większym stopniu wspierały podmioty, od których wpłaty na fundusze promocji pochodzą.

– **Obecnie procedowany jest projekt ustawy o spółdzielniach rolników**

Projekt ustawy dotyczy funkcjonowania spółdzielni rolników - prowadzenie działalności gospodarczej na rzecz swoich członków będących rolnikami w zakresie planowania przez nich produkcji i dostosowywania skali i jakości tej produkcji do warunków rynkowych, koncentracji podaży oraz organizowania sprzedaży wyprodukowanych przez rolników produktów.

III.8. UBEZPIECZENIA W ROLNICTWIE – ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STRAT W ROLNICTWIE

– **Ustawa o zmianie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich**

Ustawa przywraca ubezpieczenia pakietowe. Dopłata z budżetu państwa do składek ubezpieczenia będzie w każdym przypadku wynosiła 65%.

– **Wsparcie dla systemu ubezpieczeń gospodarczych w rolnictwie**

Utworzenie Rolniczego Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych przy współudziale Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Ta forma ubezpieczenia zapewni kompleksową usługę ubezpieczenia upraw rolnych, zwierząt gospodarskich, mienia rolniczego oraz OC rolników-członków TUW. Ubezpieczenie zmniejszy ryzyko prowadzenia produkcji rolnej oraz zabezpieczy przed spadkiem dochodów, zapewni środki na wznowienie lub kontynuację produkcji. Nastąpi uniezależnienie od firm komercyjnych.

III.9. INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ WSPIERAJĄCYCH PROMOCJĘ POLSKICH PRODUKTÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Agencja Rynku Rolnego w zakresie promocji polskich produktów rolno-spożywczych na rynkach zagranicznych wspiera rozwój współpracy handlowej polskiego sektora rolno-spożywczego

z zagranicą oraz będzie realizowała branżowy program promocji polskich specjalności żywnościowych (na podstawie umowy między ARR a Ministerstwem Rozwoju).

– **Wspieranie rozwoju współpracy handlowej polskiego sektora rolno-spożywczego z zagranicą**

W ustawie budżetowej na ten cel zaplanowano środki na poziomie 4 mln złotych. ARR koncentruje się na działaniach umożliwiających przedsiębiorcom większą obecność na rynkach o dużym potencjale importowym, na których polska żywność jest jeszcze nieobecna lub występuje w niewielkim zakresie. Chodzi tu przede wszystkim o kraje azjatyckie, takie jak: Indie, Wietnam, Japonia, Iran czy Tajwan. Wsparcie promocyjne planuje się również w odniesieniu do rynków Republiki Południowej Afryki i USA. Jednocześnie ARR kontynuuje działania na rynkach, które są już dobrze znane polskim eksporterom, ale nadal wymagają wsparcia promocyjnego w budowaniu pozytywnego wizerunku polskiej żywności. Mowa tutaj o targach w takich krajach jak: Chiny z Hongkongiem, Algieria, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Niemcy oraz Białoruś.

– **Branżowy program promocji polskich specjalności żywnościowych**

Plan działań promocyjnych ARR na rynkach zagranicznych w 2017 r. uwzględnia również realizację postanowień umowy między ARR, a Ministerstwem Rozwoju nr II/558/P/50005/200/DPE/16 z 15 września 2016 r. o partnerstwie przy wspólnej realizacji projektu pozakonkursowego pn. „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand” poddziałanie 3.3.2 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 obejmującego organizację działań promocyjno-informacyjnych w ramach nowego branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych. Branżowy program promocji realizowany jest w 5 krajach pozaeuropejskich (tj. w: Chinach, Indiach, Wietnamie, RPA i ZEA) oraz w 2 krajach unijnych (we Francji i w Niemczech). Budżet na realizację branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych wynosi na lata 2016–2019 ogółem 4,9 mln zł.

IV Priorytety 2017-2018

IV.1. DZIAŁANIA MRiRW ORAZ PODLEGŁYCH SŁUŻB BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSTI NA RZECZ ROZWOJU WYMIANY HANDLOWEJ POLSKIEGO SEKTORA ROLNO-SPOŻYWCZEGO NA ROK 2017 I LATA KOLEJNE

6 grudnia 2016 r. Kierownictwo MRiRW przyjęło „Priorytety działań MRiRW oraz podległych służb bezpieczeństwa żywności na rzecz otwierania nowych rynków zbytu na rok 2017 i lata kolejne”.

Dokument został przygotowany we współpracy z GIW, GIORIN, GIJHARS oraz ARR i określa m.in. działania podejmowane przez resort rolnictwa oraz podległe służby weterynaryjne i fitosanitarne w zakresie otwierania nowych rynków zbytu. Jest to swoistego rodzaju wsparcie administracji państwowej, wspomaganej przez instytuty branżowe dla polskich producentów artykułów rolno-spożywczych, w formie usystematyzowanego otwierania nowych rynków zbytu (lub asortymentowego poszerzania istniejących możliwości eksportowych na częściowo

otwartych rynkach), a w dalszej kolejności właściwego ukierunkowania i integracji działań promocyjnych realizowanych na rynkach krajów trzecich.

W pierwszej kolejności określono 15 najbardziej perspektywicznych dla polskiego eksportu rynków zbytu: Zjednoczone Emiraty Arabskie, Indie, Japonia, Chiny i Tajwan, Kanada, Algieria, Republika Południowej Afryki, Stany Zjednoczone, Arabia Saudyjska, Egipt, Wietnam, Iran, Białoruś i Kazachstan.

Najważniejsze działania przewidywane na rok 2017 dotyczyć będą otwarcia lub poszerzenia dostępu do ww. rynków, z uwzględnieniem perspektywicznych produktów na poszczególnych rynkach.

W drugiej kolejności działania będą ukierunkowane na otwieranie lub poszerzenie dostępu do rynków będących w sferze potencjalnego zainteresowania polskiej branży rolno-spożywczej (ze względu na realne zainteresowanie importerów rynku docelowego określonymi polskimi produktami, z uwzględnieniem oceny realnej możliwości lokowania na tych rynkach polskiej produkcji), a które nie wymagają długotrwałych procedur lub które, w ocenie polskich pałaców dyplomatycznych, a także na podstawie dotychczasowego doświadczenia GIW i PIORiN, uda się zakończyć w stosunkowo krótkim czasie.

Elementem dodatkowej aktywności MRiRW będzie otwieranie lub poszerzenie dostępu do wybranych rynków, wymagających długotrwałych procedur, na których polskie organizacje branżowe prowadzą kampanie informacyjno-promocyjne mające na celu wzrost świadomości konsumentów i dystrybutorów na temat walorów polskich produktów, a także do innych rynków, na których polskie produkty dostępne są w ograniczonym asortymencie.

Negocjacje oraz działania w zakresie dopuszczenia polskich produktów rolno-spożywczych do zagranicznych rynków będą wspierane przez Radców ds. Rolnych w polskich placówkach dyplomatycznych: w Berlinie, przy Stałym Przedstawicielstwie RP w Brukseli, w Algierii, Chinach, RPA, Indiach i Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Stanowiska te tworzone są ze względu na specyfikę branży rolnej, która wymaga specjalistycznej wiedzy oraz znajomości rynku rolno-spożywczego państwa docelowego.

IV.2. ROZWÓJ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Dynamicznie rozwijający się w UE i na świecie rynek żywności ekologicznej jest ogromną szansą na wykorzystanie potencjału polskiego rolnictwa i dalsze zwiększanie eksportu żywności. Naturalne metody produkcji stosowane przez gospodarstwa rodzinne umożliwiają szeroki rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce. Przy zapewnieniu odpowiedniego wsparcia jest to szansa na poprawę dochodowości tych gospodarstw. Zidentyfikowaliśmy najważniejsze problemy rolnictwa ekologicznego oraz przystępujemy do weryfikacji Ramowego Planu Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2014-2020.

IV.3. REALIZACJA PROW 2014-2020

Wdrażany obecnie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 został przyjęty przez Komisję Europejską w dniu 12 grudnia 2014r.

Budżet programu wynosi przeszło 13, 5 mld euro (8,6 mld euro z budżetu UE i 4,9 mld euro z budżetu krajowego).

Program obejmuje 15 działań i 30 poddziałań, w tym 42 typy operacji. Do chwili obecnej zostało złożonych ponad 1,7 mln wniosków, na kwotę stanowiącą 33% całkowitej alokacji Programu.

Ponad 21% budżetu PROW 2014-2020 stanowią podpisane umowy/wydane decyzje.

ARiMR wypłaciła beneficjentom Programu około 9% środków z całej puli przeznaczonej na realizację PROW 2014 – 2020.

Do chwili obecnej opublikowano dwie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349) oraz o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378).

W dniu 18 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2017, poz. 5).

Ponadto opublikowano 38 rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, określających szczegółowe zasady i tryb przyznawania pomocy i wypłat w ramach poszczególnych instrumentów PROW 2014-2020 oraz rozporządzeń horyzontalnych

IV.4. OGRANICZENIE DEFICYTU BIAŁKA PASZOWEGO POPRZECZ ROZWÓJ SEKTORA ROŚLIN WYSOKOBIAŁKOWYCH

Bezpieczeństwo żywnościowe obejmujące dostępność białka roślinnego jest celem nadrzędnym polityki gospodarczej Polski, stąd potrzeba zapewnienia zróżnicowanych i pewnych źródeł jego pozyskiwania. Podaż z produkcji krajowej materiałów paszowych w Polsce od lat nie pokrywa krajowego zapotrzebowania na białko paszowe. Dlatego wzrost produkcji i wykorzystania nasion rodzimych roślin białkowych z przeznaczeniem na cele paszowe jako alternatywy dla importu dla śruty sojowej genetycznie zmodyfikowanej ma tu kluczowe znaczenie.

IV.5. POPRAWA STANU GOSPODARKI WODNEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH – MELIORACJE WODNE

Zapewnienie możliwości finansowania inwestycji z zakresu wykonywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w ramach projektu strategicznego „Woda dla rolnictwa” poprzez udział w pracach nad przygotowaniem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Podejmowanie działań na rzecz wprowadzenia zmian w Umowie Partnerstwa i programach operacyjnych, umożliwiających współfinansowanie inwestycji z zakresu wykonywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych ze środków UE.

Zwiększenie pomocy państwa dla spółek wodnych na wykonanie najpilniejszych zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w celu zapewnienia poprawy stanu tych urządzeń i ich prawidłowego funkcjonowania.

IV.6. PROGRAM WSPARCIA DLA OBSZARÓW PO BYŁYCH PGR

W Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju ujęty został projekt strategiczny: Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją do roku 2020 dotyczący rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów ludzkich, pobudzania lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług

publicznych. Jednym z elementów Programu będzie rewitalizacja obszarów defaworyzowanych, w tym po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych polegająca na stworzeniu takich warunków bytowych, które zachęcałyby do pozostania w środowisku wiejskim, stworzenia trwałych więzi społecznych oraz warunków do alternatywnego wykorzystania dostępnych zasobów celem zwiększenia atrakcyjności obszarów oraz potencjału dochodowego miejscowej ludności. Celem podjęcia tych działań jest osiągnięcie wymiernych efektów gospodarczych związanych z rozwojem przedsiębiorczości i ze wzrostem poziomu inwestycji na obszarach zagrożonych marginalizacją. Pakiet działań realizowany będzie przy wykorzystaniu oraz ukierunkowaniu dostępnych, a także nowych źródeł finansowych – głównie krajowych i regionalnych programów operacyjnych 2014-2020 (dostosowania Programów Operacyjnych do potrzeb obszarów zmarginalizowanych - poprzez swoich przedstawicieli w Komitetach Monitorujących Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014-2020, MRiRW stale zgłasza konieczność wprowadzenia preferencyjnych kryteriów dla projektów mających na celu rewitalizację wiejskich obszarów defaworyzowanych, w tym obszarów popegeerowskich, poprzez zarówno działania o charakterze inwestycyjnym jak i społecznym), nowego Mechanizmu Norweskiego 2017+ i środków krajowych m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Polskiego Funduszu Rozwojowego, w zależności od możliwości ich włączenia w realizację Programu.

Podmiotem odpowiedzialnym za ten projekt jest Ministerstwo Rozwoju, które będzie współpracować m.in. z MRiRW.

Jednocześnie jako jedno z działań do podjęcia i realizacji do 2020 roku, w interwencji 4.2. Aktywizacja obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w obszarze rozwój zrównoważony terytorialnie wskazano udoskonalenie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na wsparcie obszarów zdegradowanych, w tym po byłych państwowych gospodarstwach rolnych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym).

Ponadto Agencja Nieruchomości Rolnych sporządziła „Wykaz mienia wchodzącego w skład Zasobu Własności Rolnej skarbu Państwa, które może być wykorzystane celem aktywizacji środowisk popegeerowskich – stan na 14.12.2016r.”, m.in: infrastruktury związanej z funkcjonowaniem osiedli mieszkaniowych oraz niewielkich obszarowo gruntów, mogących stanowić bazę uzyskiwania alternatywnych źródeł dochodów.

IV.7. KSZTAŁTOWANIE USTROJU ROLNEGO W POLSCE

Dalszy monitoring regulacji wprowadzonych ustawą z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw; rozpoczęcie prac nad projektem ustawy o ustroju rolnym. Znowelizowane przepisy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego obowiązują zaledwie od 30 kwietnia 2016 r. stąd też konieczny jest stały nadzór nad ich praktyczną realizacją w obrocie oraz szczegółowa analiza pod kątem skuteczności, wypełniania funkcji (określonej w art. 1 ustawy) a także kompletności w odniesieniu do współczesnych realiów polskiego rolnictwa. Uchwalenie ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw nie oznacza zakończenia prac legislacyjnych w zakresie kształtowania ustroju rolnego. Zachodzi potrzeba kompleksowego uregulowania całokształtu ustroju rolnego w Polsce, stanowiącego układ stosunków własnościowych, dzierżawy rolniczej oraz form organizacji produkcji w rolnictwie, jak również form organizacji rynku rolnego.

IV.8. REALIZACJA STRATEGII NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU W ZAKRESIE ROLNICTWA, ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. Działania SOR odnoszą się do wszystkich obszarów wiejskich, gdzie dostrzega się duży potencjał rozwoju regionów i całego kraju.

W zakresie rolnictwa, w dokumencie podkreślono kluczowe dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju kraju zwiększanie konkurencyjności gospodarstw rolnych oraz producentów rolno-spożywczych poprzez poprawę ich dochodowości, integrację łańcucha żywnościowego i bardziej sprawiedliwy podział wartości dodanej w tym łańcuchu.

MRiRW zostało wskazane jako koordynator 16 projektów strategicznych adresowanych do rozwoju sektora i obszarów wiejskich (a w 5 projektach koordynowanych przez inne resorty MRiRW będzie współuczestniczyło). Jednym z projektów strategicznych SOR jest Pakt dla obszarów wiejskich.

IV.9. PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

Prowadzone są prace nad dokumentem pt. Pakt dla obszarów wiejskich. Opracowanie tego dokumentu jest przewidziane w Programie Działań MRiRW na lata 2015-2019. Pakt dla obszarów wiejskich ma stanowić dokument o charakterze porozumienia społecznego i politycznego. Integruje on działania wielu podmiotów: administracji rządowej i samorządowej, lokalnych społeczności, organizacji społecznych i zawodowych, w realizacji wspólnego celu, jakim jest szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich. Skonsolidowanie zadań w jednym dokumencie zapewni spójność pomiędzy strategicznymi zadaniami rządu i samorządu realizowanymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

IV.10. NEGOCJACJE WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ PO 2020 ROKU

Rząd aktywnie przygotowuje się do zmian wspólnej polityki rolnej po 2020 r. Od 2016 roku na forum Unii Europejskiej trwają przygotowania do reformy wspólnej polityki rolnej. Rząd RP aktywnie uczestniczy w tym procesie. Polska jest jednym z pierwszych państw członkowskich, które przyjęło oficjalne kierunkowe stanowisko rządowe w sprawie przyszłości WPR – zostało ono przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 16 maja br.

Naszym priorytetem jest silna wspólna polityka rolna, skutecznie wypełniająca swoje funkcje traktatowe. Powinna ona przede wszystkim zapewnić równe warunki konkurencji na jednolitym unijnym rynku, opłacalność produkcji rolnej, wzmocnić pozycję polskiego rolnictwa na rynku międzynarodowym, i zmniejszać dystans rozwojowy między miastem a wsią, a także między państwami UE. Musimy też skuteczniej stabilizować rynki rolne oraz zapewnić wsparcie małym i średnim gospodarstwom rodzinnym.